

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A
VIELELEZO NA TEKNOLOJIA

638

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2018

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A and B.
2. Jibu maswali yote katika sehemu A na maswali manne kutoka sehemu B.

maktaba.tetea.org

1. Ainisha changamoto nne za kutumia kufunga kama vilelezo na teknolojia ya kufundishia na kujifunzia.

Changamoto ni:

Ukosefu wa ujuzi: Walimu wengi wanaweza kukosa ujuzi wa kutumia teknolojia ya kufunga, kama kutumia programu za kompyuta.

Ukosefu wa vifaa: Shule nyingi hazina vifaa vya kufunga, kama kompyuta au projektor, hivyo kufanya iwe ngumu kutumia.

Gharama za juu: Teknolojia ya kufunga, kama kununua vifaa vya kielektroniki, inaweza kuwa ghali kwa shule.

Matatizo ya kiufundi: Vifaa vya kufunga, kama kompyuta, vinaweza kuharibika, hivyo kuvuruga somo.

2. Ainisha sifa nne za vilelezo na teknolojia bora za kufundishia na kujifunzia.

Sifa ni:

Urelevu: Vilelezo vinapaswa kuhusiana na mada, kama kutumia picha za kilimo kufundisha teknolojia ya kilimo.

Urahisi: Vinapaswa kuwa rahisi kutumia, kama ubao wa chakli unaoweza kuandikwa kwa urahisi.

Kuvutia: Vinapaswa kuvutia wanafunzi, kama video za rangi zinazoonyesha teknolojia ya viwanda.

Usalama: Vinapaswa kuwa salama, kama vilelezo vya plastiki visivyokuwa na ncha kali.

3. Kwa hoja nne, tofautisha kati ya vilelezo na teknolojia asilia na vilelezo na teknolojia ya kisasa.

Vilelezo na teknolojia asilia: Hutumia rasilimali za asili, kama udongo wa mifinyazi kufinyanga mifano ya trekta.

Vilelezo na teknolojia ya kisasa: Hutumia vifaa vya kisasa, kama kompyuta kuonyesha video za teknolojia.

Vilelezo na teknolojia asilia: Ni rahisi na nafuu, kama kutumia majembe ya mikono katika kilimo.

Vilelezo na teknolojia ya kisasa: Ni ghali na ngumu, kama kutumia roboti za viwandani.

Vilelezo na teknolojia asilia: Hutumia nishati ya mikono, kama kulima kwa jembe la mkono.

Vilelezo na teknolojia ya kisasa: Hutumia nishati ya umeme, kama trekta zinazotumia dizeli.

Vilelezo na teknolojia asilia: Huchukua muda mrefu, kama kutengeneza mifano kwa udongo.

Vilelezo na teknolojia ya kisasa: Ni za haraka, kama kutumia printer ya 3D kutengeneza mifano.

4. (a) Eleza kwa kifupi maana ya ubao wa kufundishia na kujifunzia.

(b) Ainisha changamoto tatu ambazo waliimu wanakutana nazo ajili ya kufundishia na kujifunzia ubao wa chakli kwa kutumia ajili ya kufundishia na kujifunzia.

(a) Maana ya ubao:

Ubao wa kufundishia ni zana inayotumika kuandika au kuchora maelezo, kama ubao wa chakli unaotumika kuandika mada za Uraia.

(b) Changamoto:

Ukosefu wa chakli: Walimu wanaweza kukosa chakli za kutosha, hivyo kushindwa kuandika maelezo.

Ubao wa ubora duni: Ubao unaweza kuwa wa ubora duni, kama unaokatika kwa urahisi, hivyo kuharibika haraka.

Ukosefu wa nafasi: Ubao unaweza kuwa mdogo, hivyo kushindwa kutoshea maelezo mengi kwa wakati mmoja.

5. Bainisha hatua nne utakazozingatia katika kutengeneza sini la namba.

Hatua ni:

Kuchagua nyenzo: Tumia nyenzo rahisi kama karatasi ngumu au kadibodi ili sini idumu.

Kuandika namba: Andika namba kwa wazi, kama 1-10, kwa kutumia rangi inayoonekana vizuri kama nyekundu.

Kuhakikisha usalama: Hakikisha sini haina kingo kali ili kuepuka majeraha kwa wanafunzi.

Kupima ufanisi: Jaribu sini kwa wanafunzi wachache kuona kama wanaweza kuisoma kwa urahisi.

6. Eleza kwa kifupi chimuko la vilelezo na teknolojia asilia. Toa hoja nne.

Chimuko ni:

Kusaidia kujifunza kwa vitendo: Vilelezo vya asilia, kama udongo, vinawasaidia wanafunzi kujifunza kwa kugusa, kama kufinyanga trekta.

Kupunguza gharama: Ni rahisi kupata, kama kutumia majani kutengeneza mifano, hivyo kupunguza gharama.

Kuhifadhi mazingira: Vilelezo vya asilia, kama mbao, haviharibu mazingira kama plastiki.

Kuvutia wanafunzi: Wanafunzi wanavutiwa na vilelezo vya asilia, kama kutumia mawe kuonyesha teknolojia ya ujenzi.

7. Kwa kutumia hoja nne, eleza jinsi simu inavyoweza kutumika katika kufundishia na kujifunzia.

Kupakua maelezo: Simu inaweza kutumika kupakua maelezo ya Uraia, kama hati za katiba, kwa ajili ya somo.

Kuonyesha video: Walimu wanaweza kuonyesha video za teknolojia, kama video za kilimo, kwa wanafunzi.

Kurekodi maelezo: Wanafunzi wanaweza kurekodi sauti za walimu wakielezea mada, kama jukumu la Bunge.

Kushirikiana: Simu inaruhusu wanafunzi kushiriki maelezo, kama kutuma picha za teknolojia kwa kikundi cha WhatsApp.

8. Eleza kwa kifupi mapungufu manne ya vilelezo na teknolojia ya kukodi.

Mapungufu ni:

Ufanisi mdogo: Teknolojia ya kukodi, kama jembe la mkono, ni polepole ikilinganishwa na trekta.

Kuhitaji nguvu nyingi: Inahitaji nguvu za mwili, kama kulima kwa jembe, hivyo kuchosha.

Kutofikia maeneo mengi: Haifai kwa maeneo makubwa, kama kulima ekari nyingi kwa jembe la mkono.

Kukosa ufanisi wa kisasa: Haistahili kwa teknolojia ya kisasa, kama kutumia jembe badala ya trekta za GPS.

9. Kwa kifupi eleza ni kwa nini njia ya kutengeneza vilelezo na teknolojia haitumwi na walimu mara kwa mara.

Ukosefu wa muda: Walimu wengi hawana muda wa kutengeneza vilelezo, kama kufinyanga mifano ya udongo.

Ukosefu wa rasilimali: Shule nyingi hazina rasilimali, kama nyenzo za kutengeneza vilelezo kama karatasi ngumu.

Ukosefu wa ujuzi: Walimu wengi hawana ujuzi wa kutengeneza, kama kutengeneza mifano ya teknolojia kwa mbao.

Matatizo ya usimamizi: Vilelezo vinaweza kuharibika kwa urahisi, kama mifano ya udongo, hivyo walimu wanakata tamaa.

10. Panga vilelezo vifuatavyo katika makundi ya vilelezo na teknolojia ya maono, masikizi na masikizi maono.

(a) Maandishi (b) Nyimbo (c) Grafu (d) Radio Kaseta (e) Luninga (f) Michoro (g) Video (h) Ngoma

Maono: Maandishi, Grafu, Michoro

Masikizi: Nyimbo, Radio Kaseta, Ngoma

Masikizi Maono: Luninga, Video

11. Kwa kutumia mifano, chambua faida tano za ubao wa chakli kwa walimu na wanafunzi katika kufundishia na kujifunzia.

Faida ni:

Kusaidia kuandika maelezo: Ubao unasaidia mwalimu kuandika maelezo, kama muundo wa serikali, ili wanafunzi waone.

Kusaidia kuchora michoro: Mwalimu anaweza kuchora, kama michoro ya teknolojia ya kilimo, ili kusaidia uelewa.

Kushirikisha wanafunzi: Wanafunzi wanaweza kuandika kwenye ubao, kama kutatua swali la Uraia, hivyo kushiriki.

Kudumu kwa muda: Ubao ni wa gharama nafuu na hudumu, kama ubao wa mbao unaoweza kutumika kwa miaka.

Kusaidia tathmini: Mwalimu anaweza kuandika maswali kwenye ubao, kama “Taja haki za raia,” ili kupima uelewa.

12. Eleza umuhimu wa vilelezo na teknolojia mpyitisho.

Umuhimu ni:

Kuboresha ufundishaji: Teknolojia mpyitisho, kama simu za mkononi, inaboresha ufundishaji kwa kutoa video za mada.

Kusaidia mawasiliano: Inasaidia mawasiliano, kama kutumia intaneti kushiriki maelezo ya Uraia.

Kupunguza gharama: Inapunguza gharama za vifaa vya zamani, kama kutumia simu badala ya projektor.

Kuvutia wanafunzi: Inawavutia wanafunzi, kama kutumia video za teknolojia kwenye simu.

13. Kwani ni muhimu kwa mwalimu kutumia vilelezo na teknolojia? Toa hoja tano.

Kusaidia uelewa: Vilelezo, kama picha za teknolojia, vinawasaidia wanafunzi kuelewa mada ngumu.

Kuvutia wanafunzi: Teknolojia, kama video, inawavutia wanafunzi na kuwafanya wazingatie.

Kushirikisha wanafunzi: Vilelezo vinawashirikisha, kama kutumia udongo kufinyanga mifano ya teknolojia.

Kufanya somo la vitendo: Teknolojia inafanya somo liwe la vitendo, kama kutumia simu kuonyesha video za kilimo.

Kusaidia tathmini: Vilelezo vinasaidia kupima uelewa, kama kuuliza wanafunzi waeleze picha ya teknolojia.

14. Kwani vilelezo na teknolojia asilia havitumiki sana katika kufundishia. Toa hoja tano.

Ufanisi mdogo: Teknolojia asilia, kama jembe la mkono, ni polepole ikilinganishwa na teknolojia ya kisasa kama trekta.

Ukosefu wa vifaa: Vifaa vya asilia, kama udongo, vinaweza kuwa vigumu kupata katika maeneo ya mijini.

Kuhitaji muda mrefu: Kutengeneza vilelezo vya asilia, kama mifano ya udongo, huchukua muda mrefu.

Kukosa kuvutia: Wanafunzi wanaweza kupoteza hamu kwa vilelezo vya asilia, kama mawe, ikilinganishwa na video.

Kukosa ufanisi wa kisasa: Teknolojia asilia haistahili kwa mitaala ya kisasa, kama kutumia jembe badala ya video za kilimo.

15. Eleza madhara matano yatakayojitokeza endapo mwalimu atatumia vilelezo na teknolojia visivyo na ubora katika kufundishia na kujifunzia.

Kuvuruga uelewa: Vilelezo visivyo na ubora, kama picha zisizo wazi, vinaweza kuwachanganya wanafunzi.

Kupoteza muda: Teknolojia dhaifu, kama projektor inayoharibika, inaweza kupoteza muda wa somo.

Kupunguza ushiriki: Wanafunzi wanaweza kupoteza hamu, kama kutumia ubao usioonekana vizuri.

Kusababisha majeraha: Vilelezo visivyo na ubora, kama vifaa vilivyovunjika, vinaweza kuumiza wanafunzi.

Kushindwa kufanikisha malengo: Vilelezo dhaifu, kama video isiyo wazi, hazitafanikisha malengo ya somo.

16. Fafanua manufa matano ya mwalimu kuzingatia misingi wa umri na uwezo wa wanafunzi katika uandaji wa vilelezo na teknolojia mbalimbali za kufundishia na kujifunzia.

Kusaidia uelewa: Vilelezo vinavyofaa umri, kama picha rahisi kwa watoto, vinawasaidia kuelewa kwa urahisi.

Kuvutia wanafunzi: Teknolojia inayofaa uwezo, kama video rahisi, inawavutia wanafunzi wanaoanza.

Kushirikisha wanafunzi: Vilelezo vinavyofaa, kama mifano ya kugusa, vinawashirikisha wanafunzi kwa vitendo.

Kuzuia woga: Teknolojia inayofaa umri, kama nyimbo rahisi, inazuia wanafunzi kuogopa mada ngumu.

Kufanikisha malengo: Vilelezo vinavyofaa, kama picha za teknolojia, vinahakikisha malengo ya somo yanafanikishwa.